

Äänestysaluejaon muuttaminen

220/00.00.00.00/2024

KH 03.06.2024 § 169

Valmistelija Hallintojohtaja Hanna Saarni, arkistonhoitaja Elisa Vinnikainen ja kartoittaja Jaakko Suvanto

1 .Yleistä

Vaalilain 8 §:n mukaan kunta muodostaa yhden äänestysalueen, jolle sitä ole tarpeen jakaa useampaan äänestysalueeseen. Äänestysalueiden pinta-alasta tai asukasmäärästä ei vaalilaissa ole tarkempia määräyksiä. Äänestysalueista päättää valtuusto. Valtuuston on myös määrättävä mihin äänestysalueeseen kuuluvat ne henkilöt, joita ei ole väestötietojärjestelmässä merkitty minkään kiinteistön kohdalle.

2. Nykytilanne

Nykyisestä äänestysaluejaosta on päätetty vuonna 1998. Sen mukaan Forssan kaupunki on jaettu seitsemään eri äänestysalueeseen. Äänestysaluejako on suunniteltu aikana, jolloin äänestys tapahtui lähes kokonaan varsinaisena vaalipäivänä ja äänioikeutettujen määrä alueilla oli suurempi. Nykyisten äänestysalueiden äänestyspaikkoina varsinaisena vaalipäivänä ovat Teatteritalo, Heikan koulu, Talsoilan koulu, kaupungintalo, urheilutalo Feeniks, Kojjärven koulu ja Akvarellin koulu.

Siitä millä perusteilla äänestysalueet on aikoinaan muodostettu, ei ole tarkkaa tietoa. Todennäköisesti rajana on pidetty 3000 äänioikeutettua/alue. Tällaista suositusta ei enää ole.

Tarkasteltaessa äänestäjämäärältään suunnilleen samankokoisia kuntia monissa on alueiden koko (pinta-ala/äänioikeutettujen määrä) moninkertainen verrattuna Forssaan.

Akaa

- kolme äänestysaluetta
  - Kylmäkoski 1930 äänioikeutettua
  - Viiala 4018 äänioikeutettua
  - Toijala 6988 äänioikeutettua

Ennakkoäänestyspaikkoja Akaalla vähemmän ja lyhyemmällä aukioloilla kuin Forssassa. Lisäksi etäisyydet äänestyspaikoille ovat merkittävästi pidemmät kuin Forssassa, mutta äänestysprosentti on silti lähes samansuuruinen.

Janakkala

- kaksi äänestysaluetta
  - Turenki 8481 äänioikeutettua
  - Tervakoski 4522 äänioikeutettua

Matkaa äänestyspaikoille enimmillään yli 30km, ennakkoäänestyspaikkoja vähemmän kuin Forssassa (samat paikat kuin vaalipäivänä). Äänestysprosentti silti lähes samansuuruinen.

Forssan nykyisellä aluejaolla pisimmät äänestysmatkat on Talsoilan äänestyspaikalle n.16km ja Kojjärven koululle n.15km

3. Ehdotus uudeksi äänestysaluejaoksi

Alla ilmenevin perusteluin ehdotetaan, että Forssassa olisi jatkossa karttaliitteen mukaisesti neljä äänestysaluetta:

001 Keskusta länsi
002 Keskusta itä
003 Etelä
004 Pohjoinen

Äänestysalueen nimen tulisi olla selkeä ja kuvaava, esim. maantieteelliseen alueeseen viittaava. Äänestysalueen nimenä ei tule käyttää vaalipäivän äänestyspaikan nimeä.

Äänestyspaikat alueilla olisivat:

Alue	Äänestyspaikka
001 Keskusta länsi	Kaupungintalo (3600 äänioikeutettua)
002 Keskusta itä	Heikan Koulu (3900 äänioikeutettua)
003 Etelä	Feeniks (4600 äänioikeutettua)
004 Pohjoinen	Kojjärven koulu (1100 äänioikeutettua)

Ehdotetulla jaolla keskusta-alueella pisin äänestysmatka vaalipäivänä olisi noin 5 km ja pohjoisella äänestysalueella noin 16 km.

4. Perustelut äänestysaluejaon muutokselle

4.1. Ennakkoäänestyksen painoarvon lisääntyminen

Äänestyksen pääpaino on jo vuosia ollut ennakoäänestyksessä ja osuus kasvaa edelleen. Ennakoon käy äänestämässä noin 50 % äänioikeutetuista ja vaalipäivänä äänestää noin 25 % äänioikeutetuista. Liian pienellä äänestysalueella tämä saattaa vaarantaa vaalisalaisuuden säilymisen. Tällainen riski saattaa tulevaisuudessa olla esimerkiksi nykyisellä Kojon äänestysalueella. Presidentinvaaleissa 2024 varsinaisena vaalipäivänä Forssan

kaupungin äänestyspaikoilla kävi äänestämässä noin 20 %:ia äänioikeutetuista.

Taulukko: äänestäjien prosenttiosuus ennakoäänestyksessä ja vaalipäivänä eri vaaleissa Forssassa

Vaalit	Ennako- äänestys %	Vaalipäivä %
Presidentinvaali 2024 II	47,6	19,9
Presidentinvaali 2024 I	46,1	25,3
Eduskuntavaalit 2023	44,1	25,0
Aluevaalit 2022 (ei tietoja)		
Kuntavaalit 2021	35,1	17,1
Europarlamenttivaalit 2019	24,8	14,1
Eduskuntavaalit 2019	44,1	27,0
Presidentinvaali 2018	43,9	25,4
Kuntavaalit 2017 (ei tietoja)		
Eduskuntavaalit 2015	38,1	29,6

Taulukko äänestäjien lukumäärä ja prosenttiosuus äänioikeutetuista varsinaisena vaalipäivänä Forssan eri äänestysalueilla tasavallan presidentin vaaleissa 2024

Tunnus	Nimi	lkm	prosenttia
001	Teatteritalo	485	18,2
002	Heikka	480	23,2
003	Talsoila	628	23,7
004	Kaupungintalo	369	16,9
005	Kuhala	296	13,4
006	Kojo	170	22,7
007	Tölä	226	18,5
Kunta yhteensä		2654	19,9

4.2 Äänestysalueen 6 (Kojo) äänioikeutettujen määrän kasvattaminen

Äänestysalueella oli tämän vuoden presidentinvaalissa 748 äänioikeutettua, joista ennakkoon äänesti 342 henkilöä. Vaalipäivänä äänesti 170 henkilöä. Vaalilain 82 §:n mukaan, jos äänestysalueella hyväksytyjä vaalikuoria (ennakoäänestys) on vähemmän kuin 50 tai jos äänestysalueella äänestää vaalipäivänä vähemmän kuin 50 henkilöä, äänestysalueen äänten laskemisessa on ryhdyttävä erityisiin toimenpiteisiin, jotta vaalisalaisuus saadaan turvattu.

Huomoitava on myös eri vaalien erilainen äänestysaktiivisuus. Presidentinvaalit ovat yleensä olleet äänestysaktiivisuudeltaan vilkkaimmat vaalit. Vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa 6. äänestysalueella ennakkoon äänesti 166 henkilöä ja vaalipäivänä 130 henkilöä.

Tulevaisuudessa voi olla todennäköistä, että vaalipäivän äänestäjämäärä pienenee entisestään, koska yhä useammat äänestävät ennakkoon. Tämän vuoksi erityisesti äänestysalueen 6 äänestäjämäärää olisi syytä kasvattaa liittämällä siihen nykyisen 1. ja 3. äänestysalueen pohjoisimpia osia.

Ehdotetussa mallissa Pohjoiselle äänestysalueelle (ent. Kojon aluetta) saataisiin noin 1100 äänioikeutettua.

4.3 Äänestysalueiden 5 (Kuhala) ja 7 (Tölvö) äänestysaktiivisuus

Äänestysalueella 5 on 2 212 äänioikeutettua ja äänestysalueella 7 on 1 224 äänioikeutettua. Äänestysaktiivisuus vaalipäivänä näillä alueilla on vähäinen.

Taulukko: äänestysaktiivisuus vaalipäivänä alueilla 5 ja 7.

Vaalit	Äänestysaktiivisuus äänestysalue 5		Äänestysaktiivisuus äänestysalue 7	
Presidentinvaali 2024 II	296	13,4 %	226	18,5 %
Presidentinvaali 2024 I	447	20,2 %	331	27,0 %
Eduskuntavaalit 2023	451	20,3 %	353	28,1 %
Aluevaalit 2022 (ei tietoja)				
Kuntavaalit 2021	360	15,65 %	274	21,36 %
Europarlamenttivaalit 2019	247	10,7 %	202	15,3 %
Eduskuntavaalit 2019	518	22,4 %	414	31,4 %
Presidentinvaali 2018	559	23,6 %	389	29,1 %
Kuntavaalit 2017 (ei tietoja)				
Eduskuntavaalit 2015	609	25,4 %	483	35,2 5

Äänestäjämäärä on hyvin vähäinen, kun sitä vertaa esimerkiksi äänestysalue 1:seen tai äänestysalue 3:seen. Presidentinvaalin ensimmäisessä ja toisessa vaalissa teatteritalolla äänesti 616 ja 485 henkeä ja Talsoilan koululla 778 ja 628 äänestäjää.

4.4. Äänestysalueen 1 (Teatteritalo) äänestyspaikan toimivuus

Vuoden 2019 europarlamenttivaaleissa äänestyspaikalle tehtiin oikeusministeriön tarkastus. Tarkastuksessa ilmeni, että sisäänkäynnille johtava luiska on liian jyrkkä. Sen kaltevuus on kymmenen astetta eli 17,5 prosenttia, kun rakennusten esteettömyydestä annetun valtioneuvoston asetuksen mukaan luiskan kaltevuus saa olla enintään viisi prosenttia. Lisäksi äänestyspaikka on melko ahdas sekä valaistukseltaan ja teknisiltä ominaisuuksiltaan haastellinen.

Keskustan alueella ei ole muita kaupungin omistamia rakennuksia, jotka olisivat soveltuvia äänestyspaikoiksi. Tämän vuoksi olisi tarkoituksenmukaista jakaa nykyinen äänestysalue 1 ympäröiviin äänestysalueisiin. Koska välimatkat keskustan alueella ovat lyhyet, kenenkään äänestysmatka vaalipäivänä ei muodostu kohtuuttoman pitkäksi. Yli puolet nykyisen 1. äänestysalueen äänioikeutetuista äänestää ennakkoon. Presidentinvaalissa ennakkoon äänesti 1362 äänestäjää ja vaalipäivänä 485 äänestäjää. Jos kehitys jatkuu nykyisenlaisena, jatkossa yhä useampi äänestää ennakkoon ja yhä harvempi vaalipäivänä.

4.5 Vaalien kustannukset

Vaalien kustannuksista suurin osa menee palkkioihin. Tämän vuoden talousarvioon vaalipäivän palkkioihin on varattu 42 840 euroa ja ennakkoäänestyksen palkkioihin 36 000 euroa, joista 9 000 euroa vaalitoimikunnalle ja 27 000 euroa yleisen ennakkoäänestyksen vaalitoimitsijoille.

Koska ennakkoäänestys kasvattaa suosiotaan koko ajan, on tarkoituksenmukaista säilyttää siihen kohdistetut nykyiset resurssit. Jokaisen vaalilautakunnan palkkiot kustantavat n. 2000 euroa. Oheisessa äänestysaluejakoehdotuksessa äänestysalueita ehdotetaan vähennettävän nykyisestä seitsemästä neljään. Tällöin kunkin vaalin osalta kulut pienenisivät noin 6 000 euroa pelkkien palkkioiden osalta. Tähän tulee päälle vielä kilometrikorvaukset, elintarvikekulut, koneet, vaalikaluston kuljettaminen, tietoliikenneyhteydet ja muut järjestelyt.

Valtiollisten vaalien toimittamisesta kunta saa valtiolta korvauksen, joka on tänä vuonna 2,4 euroa / äänioikeutettu. Kuntavaalien osalta kunta vastaa kokonaan vaalien kustannuksista. Tämänhetkisen alustavan taloussuunnitelman mukaan kunta- ja aluevaalien kustannukset tulisivat olemaan n. 54 000 euroa. Vuoden 2023 eduskuntavaaleissa toteutuneet kustannukset olivat 32 306 euroa. Kuntavaalien kustannus on kuitenkin aina jonkin verran isompi johtuen mm. siitä, että keskusvaalilautakunnalla on enemmän kokouksia ja kaksi toimituspäivää, jolloin lasketaan ääniä ja ehdokaslistojen yhdistelmien painatuskulut maksetaan itse.

4.6 Muut syyt

Äänestysalueiden vähentäminen helpottaisi myös jonkin verran lajittelutyötä ja vähentäisi siihen varattua resurssia ennakoäänestysviikolla. Vaalikuoret on lajiteltava äänestysalueiden mukaisiin pinoihin ja työtä nopeuttaisi, jos äänestysalueita olisi vähemmän.

Vaalilautakuntien jäsenien rekrytointi helpottuu, kun jäseniä ja varajäseniä tarvitaan vähemmän. Varsinkin kuntavaaleissa on toisinaan ollut haastetta löytää riittävästi vapaaehtoisia kelpoisia jäseniä, kun ehdokas itse ei voi toimia vaalilautakunnassa.

5. Voimaantulo

Valtuuston päätöksellä muutettu äänestysaluejako on voimassa 1.1.2025 alkaen toimitettavissa vaaleissa ja kansanäänestyksissä, jos valtuuston päätös on tehty ja siitä on ilmoitettu 30.8.2024 mennessä Digi ja väestötietovirastolle (DVV). Jos äänestysalueet säilyvät ennallaan, asiasta ei tarvitse ilmoittaa.

Äänestysalueista tehtyä päätöstä, josta on ilmoitettu Digi- ja väestötietovirastolle, noudatetaan hallinto-oikeudelle tehdystä valituksesta huolimatta, kunnes valitusasia on ratkaistu, jollei hallinto-oikeus toisin määrää. Hallinto-oikeuden valituksesta antamaan päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla.

Esittelijä	Kaupunginjohtaja
Päätösehdotus	<p>Kaupunginhallitus ehdottaa valtuustolle, että se</p> <p>1) hyväksyy liitteen mukaisen äänestysaluejaon ja nimeää alueet seuraavasti:</p> <p>001 Keskusta länsi 002 Keskusta itä 003 Etelä 004 Pohjoinen</p> <p>2) päättää, että henkilöt, joita ei väestötietojärjestelemässä ole merkitty minkään kiinteistön kohdalle, kuuluvat äänestysalueeseen 001.</p>
Päätös	Kaupunginhallitus hyväksyi ehdotuksen.